

**Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Landinrichting Nijkerk-Putten**

3 juli 1995

692-47

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
RG 95.6714-RWG 425

uw brief
21 april 1995

ons kenmerk
U465-95/Sf/ao/cr/692-48

onderwerp
Advies voor richtlijnen m.e.r. Landinrich-
ting Nijkerk-Putten

doorkiesnr.
030 - 347638

Utrecht,
3 juli 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de herinrichting Nijkerk-Putten. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ir. P. van Duursen,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
herinrichting Nijkerk-Putten

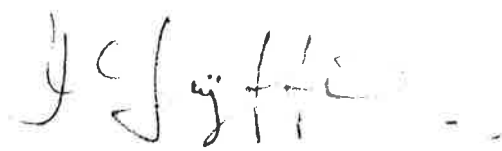
Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Landinrichting Nijkerk-Putten

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
het landinrichtingsproject Nijkerk-Putten,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Gelderland door de Commissie voor de milieu-
effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. herinrichting Nijkerk-Putten

de secretaris

ir. R.I. Seijffers

de voorzitter

ir. P. van Duursen

Utrecht, 3 juli 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Bestaande situatie en autonome ontwikkelingen	4
2.1 Algemeen	4
2.2 Te beschrijven aspecten en functies	4
2.2.1 Bodem, water en lucht	5
2.2.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	6
2.2.3 Natuur	6
2.2.4 Recreatie	6
2.2.5 Landbouw	7
3. Beleid, besluitvorming, probleem- en doelstelling	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Beleid en besluitvorming	7
3.3 Probleemstelling	8
3.4 Doel	9
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Het ontwikkelen van alternatieven	9
4.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma)	10
5. Gevolgen voor het milieu	11
5.1 Algemeen	11
5.2 Te beschrijven aspecten en functies	11
6. Vergelijking van alternatieven	11
7. Leemten in kennis en evaluatie	12
8. Vorm, presentatie en samenvatting van het MER	12

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 21 april 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid werd gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 92 d.d. 12 mei 1995
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Bij de opstelling van het MER voor het herinrichtingsplan Nijkerk-Putten verdienen volgens de Commissie de volgende onderdelen bijzondere aandacht.

Het plangebied ontleent zijn bijzondere kwaliteit aan het naast elkaar voorkomen van sterk verschillende landschapstypen en ecosystemen op een relatief kleine oppervlakte. Deze situatie is het gevolg van gradiënten, het hydrologische systeem en verschillen in gebruik en beheer.

Voor grote delen van het plangebied zijn al plannen vastgesteld die wachten op uitvoering of worden binnenkort plannen vastgesteld, zoals de ammoniakreductieplannen met daaraan verbonden de omgrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur in het kader van het ROM-project Gelderse Vallei. Dat alles is van betekenis voor de doelen van de herinrichting en de toe te kennen functies per deelgebied. Het relatieve belang van deze functies verschilt sterk per deelgebied.

Bij het formuleren van planalternatieven kan worden uitgegaan van concepten die zich richten op knelpunten die de delen van het plangebied gemeenschappelijk hebben. Bij het ontwikkelen van concepten kan een "bandbreedtetabel" die per deelgebied de minimum- en maximumdoelen per functie aangeeft een goed hulpmiddel zijn. De belangrijke, gebiedsspecifieke knelpunten zijn gelegen in:

- De spanning tussen landbouw en natuur in de verschillende deelgebieden. Met name wordt gedacht aan de verhoging van de natuurwaarden in het poldergebied. Tevens aan de waterhuishouding in het poldergebied en aan de ontwikkeling van een aantal beeksystemen.
- De wens vanuit de landbouw om in het poldergebied enkele nieuwe bedrijven te vestigen en de wens in landschappelijk en ecologisch opzicht het gebied volledig open te houden.

Daarnaast spelen ook een rol de spanning tussen de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreanten en de kwetsbaarheid ervan, alsmede de invloed die de toekomstige verstedelijking in en rond het gebied op de waarden van het plangebied kan hebben.

De concepten kunnen worden vertaald in pakketten met maatregelen. Bij het samenstellen van die pakketten is de keuze tussen scheiden en verweven van functies van belang.

Hydrologisch is het gebied sterk afhankelijk van activiteiten buiten het plangebied. Derhalve is het van belang aan te geven welke maatregelen daar wenselijk zouden zijn om de doelstellingen van de herinrichting te bereiken.

1. INLEIDING

In 1986 is door landbouworganisaties een verzoek ingediend voor het in voorbereiding nemen van landinrichting voor het gebied Nijkerk-Putten. Het project is in 1988 geplaatst op het Voorbereidingsschema Landinrichting.

Ten behoeve van de besluitvorming over het herinrichtingsplan Nijkerk-Putten (oppervlakte van ongeveer 5.000 hectare) wordt de m.e.r. - procedure doorlopen. Het bevoegd gezag, Gedeputeerde Staten van Gelderland, heeft per brief van 21 april 1995 de Commissie voor de m.e.r. verzocht advies uit te brengen voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) (zie bijlage 1). De bekendmaking van de startnotitie vond plaats op 12 mei 1995 (zie bijlage 2). De eind 1991 ingestelde Landinrichtingscommissie treedt op als initiatiefnemer.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van het milieu-effectrapport (MER) aan te geven.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

Ook kan worden gedacht aan het deelgebied tussen de A28 en de spoorlijn voor zover daar stedelijke ontwikkeling van Nijkerk is voorzien.

2.2.1

Bodem, water en lucht

Aangegeven moet worden in hoeverre ontwikkelingen in de landbouw invloed zullen hebben op de kwaliteit van bodem, water en lucht.

Het MER beschrijft:

Bodem

- De grondsoort en het bodemprofiel, de geohydrologische opbouw en de geomorfologie van het gebied, voor zover relevant voor het inzicht in de werking van het hydrologisch systeem;
- de fosfaatverzadiging van de gronden;
- de aanwezigheid van verontreinigde (water)bodems.

Oppervlakte- en grondwaterkwantiteit

- de hydrologische omstandigheden in de diverse deelgebieden (stijghoogten, grondwatertrappen en streefpeilen; zomer - en winterpeil);
- het stelsel van waterlopen, alsmede inzicht in het afvoerverloop van de beken en overige waterlopen;
- Een korte schets van de belangrijkste ingrepen in het recente verleden in de hydrologische situatie, zoals peilaanpassing, aanpassing beken en waterwinning.
- de grondwaterrelaties: de kwel/infiltratiepatronen en de globale grenzen van kwel-, inzijgings- en geïsoleerde gebieden; met name de invloed van de omliggende hogere gebieden op het poldergebied (Arkemheen), alsmede de hydrologische systemen van de diverse beeksystemen (de Breede Beek, de Dammersbeek en de Nieuwe Laak, het Veldbeek/Schuitenbeekstelsel).

In het bijzonder moet worden ingegaan op de hydrologische omstandigheden in het poldergebied (met name het reservaatgedeelte) aan de hand van waterbalansen.

Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit

Er wordt voor het poldergebied en de beken ingegaan op:

- Voorkomende watertypen, voedselrijkdom en aanwezigheid van microverontreinigingen.
- De bronnen van verontreiniging van de oppervlaktewateren in en buiten het plangebied (zoals uitspoeling en afspoeling meststoffen, riolering).

Lucht

Binnen het studiegebied dient de ammoniakemissie in kaart te worden gebracht.

2.2.5

Landbouw

Het MER beschrijft:

- de huidige bedrijfsstructuur en de verwachte ontwikkelingen daarin (bedrijfstype en -omvang);
- de verkaveling en ontsluiting;
- grondmobiliteit als gevolg van stadsuitbreiding en aankoop natuurgebieden (vraag) en het stoppen van landbouwbedrijven (aanbod);
- de mate van het gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen (intensiteit grondgebruik);
- bestaande nevenactiviteiten van agrarische bedrijven en verwachtingen ten aanzien van toekomstige ontwikkelingen op dit punt;
- relaties tussen deelgebieden; met name de betekenis van grasland in de polder voor bedrijven elders.

3.

BELEID, BESLUITVORMING, PROBLEEM- EN DOELSTELLING

3.1

Algemeen

Om te komen tot reële alternatieven, is het van belang de doelstellingen van het herinrichtingsplan voor dit gebied zo concreet en toetsbaar mogelijk in het MER te formuleren (zie § 3.4). Het doel volgt uit de beschrijving van de *bestaande toestand van het milieu en autonome ontwikkeling* (hoofdstuk 2), uit het geldende en het voorgenomen *beleid* (§ 3.2) en uit de *knelpunten* (§ 3.3; zie ook §4.2).

3.2

Beleid en besluitvorming

In het MER dient te worden ingegaan op de status en de inhoud van relevante plannen voor zover ze de toedeling van functies bepalen voor deelgebieden, waarbij expliciet wordt aangegeven welke speelruimte en keuzemogelijkheden in het kader van landinrichting nog aanwezig zijn. In dit verband zijn de verschillende opvattingen over het vestigen van nieuwe landbouwbedrijven in het poldergebied van belang.

Aangegeven dient te worden op welke wijze afstemming plaats zal vinden met de reeds lopende procedures ten aanzien van Het ROM-project Gelderse Vallei voor zover daarmee de ontwikkeling in landbouw en natuur wordt vastgelegd. In dit verband wordt met name gedacht aan de reeds ter visie liggende ammoniakreductieplannen met daaraan verbonden de omgrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur in dit gebied en van de relatienota- en beheersgebieden ten zuiden van het landgoed Oldenaller.

Uit overheidsbesluiten moeten beoordelingscriteria, grens- en streefwaarden voor de plannen worden ontleend.

3.4 Doel

Uit de probleemstelling dienen de doelstellingen van het herinrichtingsproject te worden afgeleid. Daarbij dient er rekening mee te worden gehouden dat het relatieve belang van de functies landbouw, natuur, recreatie, landschap en cultuurhistorie sterk per deelgebied kan verschillen.

4. **VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN**

4.1 Algemeen

Het MER beschrijft een aantal alternatieven, passend bij de doelen zoals geformuleerd onder §3.4. In elk geval dienen beschreven te worden:

- het voorkeursalternatief (de voorgenomen activiteit);
- het meest milieuvriendelijke alternatief.

Bij deze beschrijving dient rekening te worden gehouden met onzekerheden die de planuitvoering mede zullen bepalen, zoals het tempo van verwerving van reservaatgebieden en de stedelijke uitbreiding(en) van Nijkerk.

4.2 Het ontwikkelen van alternatieven

De Commissie adviseert voor de ontwikkeling van alternatieven planconcepten te formuleren, gerelateerd aan de in de startnotitie aangegeven beleidsdoelen.

De concepten kunnen gericht zijn op:

- de verschillende oplossingsrichtingen voor het opheffen van knelpunten die binnen de landbouw worden gevoeld;
- de visie op behoud en herstel van het landschap in de verschillende deelgebieden;
- de visie op het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden in het gebied als geheel danwel binnen de verschillende deelgebieden;
- de visie op de recreatieve ontwikkeling voor de verschillende deelgebieden.

Daarbij kan worden uitgegaan van planconcepten die zich richten op knelpunten die de delen van het plangebied gemeenschappelijk hebben. Daarnaast zijn er in ieder deelgebied specifieke knelpunten die afzonderlijk kunnen worden opgelost.

Vertrekpunt bij het ontwikkelen van concepten kan de onder §3.2 genoemde "bandbreedtetabel" zijn. Per deelgebied volgt daar uit welke minimum- en maximumdoelen per functie gesteld worden. De concepten kunnen worden vertaald in pakketten van maatregelen. Bij het samenstellen van die pakketten vormen verweving of scheiding van functies een belangrijk kader.

- een zo groot mogelijke bijdrage aan de verhoging van natuurwaarden en het zo goed mogelijk realiseren van een aaneengesloten ecologisch netwerk in het gebied;
- een zo groot mogelijke bijdrage aan het herstel en behoud van aanwezige landschapstypen en het behoud van de cultuurhistorische waarden;
- het minimaliseren van de emissies vanuit de landbouw;
- het effectief terugdringen van verstoring door sluipverkeer.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

5.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet aangegeven worden of de effecten tijdelijk (bijvoorbeeld tijdens aanleg en inrichting) of permanent zijn, ophefbaar of onomkeerbaar, of ze zich afspelen op korte of lange termijn en vooral ook of er sprake is van positieve effecten.

Bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten dient aangegeven te worden tussen welke waarden effecten zullen kunnen variëren. Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld.

5.2 Te beschrijven aspecten en functies

Beschrijf de veranderingen en consequenties daarvan ten gevolge van de verschillende alternatieven voor de in de subparagrafen 2.2.1 tot en met 2.2.5 aangegeven aspecten en functies.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie (autonome ontwikkeling) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te krijgen in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven (per doelgroep) verschillen.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten en de bestuurlijke haalbaarheid van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven, met name van het mma, beter te kunnen beoordelen.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Landinrichting Nijkerk-Putten

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 21 april 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten

provincie
GELDERLAND

Bezoekadres
Markt 11
Amhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GX Amhem

telefoon (085) 59 91 11

telefax 45 569 pbglid

telefax 085 - 59 94 80

- De Commissie voor de Milieu-effect-
rapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	E 27 APR. 1995
nummer :	670-95
dossier :	692-17/m3 1X
kopie naar :	Sc / P. 1B. 1b

datum

nummer

— 21 april 1995

— RG95.6714-RWG425

onderwerp

- Milieu-effectrapportage landinrichtingsproject
Nijkerk-Putten

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 7.12, lid 3 van de Wet milieu-beheer, doen wij u hierbij toekomen een exemplaar van de startnotitie ten behoeve van de milieu-effectrapportage voor de herinrichting Nijkerk-Putten.

Wij stellen u in de gelegenheid, conform artikel 7.14, lid 1, van genoemde wet, advies uit te brengen ten behoeve van het geven van richtlijnen. Het advies, dat u aan ons college dient te richten, ontvangen wij graag vóór 15 juni 1995.

Een exemplaar van de bekendmaking doen wij u hierbij toekomen.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

voorzitter

griffier

bijlagen

coll. rv/e
code: PN/9509099-3

Inlichtingen bij Teijgeler

verzonden 26 APR. 1995

doorkiesnr. 599563

Postbank girorekening 06 97 62
ABN-AMRO Amhem, rek. nr. 53 50 26 463
BNG 's-Gravenhage, rek. nr. 28 50 10 824

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 92 d.d. 12 mei 1995

---

provincie GELDERLAND

Startnotitie Milieu-Effect-Rapportage (MER) landinrichtingsproject Nijkerk-Putten

Gedeputeerde Staten van Gelderland maken het volgende bekend. Momenteel wordt er door de Landinrichtingscommissie gewerkt aan de voorbereiding van het Landinrichtingsproject Nijkerk-Putten. Gedeputeerde Staten zullen te zijner tijd een besluit nemen over het landinrichtingsplan.

Met ingang van 1994 doorlopen landinrichtingsprojecten de procedure van een milieu-effectrapportage. In het Milieu-effectrapport staat wat de gevolgen van de landinrichting zullen zijn voor het milieu.

Belanghebbenden, zoals bewoners van het gebied, kunnen suggesties aandragen voor het Milieu-effectrapport.

Wie inspraak wil hebben in het MER-onderzoek, kan het beste eerst de startnotitie van het Landinrichtingsproject Nijkerk-Putten raadplegen. De startnotitie beschrijft het doel van de landinrichting en welke activiteiten zullen worden ondernomen.

Op basis van de startnotitie zal de provincie richtlijnen maken voor het MER-rapport. De richtlijnen geven aan welke mogelijke gevolgen voor het milieu moeten worden onderzocht in het Milieu-effectenrapport.

De inspecteur voor Milieuhygiëne en de directie Oost van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zullen hiervoor adviezen geven. Maar ook particuliere belanghebbenden kun-

nen suggesties aandragen voor de richtlijnen.

Schriftelijke reacties kunt u indienen van 15 mei tot 15 juni 1995 bij: Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem.

Van 15 mei tot 15 juni 1995 ligt de startnotitie ter inzage bij:

Huis der Provincie, Markt 11 te Arnhem;

Gemeente Nijkerk, Kolkstraat 27, Nijkerk;

Gemeente Putten, Fontanusplein 1 te Putten.

De startnotitie is gratis en is verkrijgbaar bij de heer Kelderman van de provincie Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, tel. 085-598946.

Daarnaast zal er een tweetal voorlichtingsbijeenkomsten worden georganiseerd door de provincie in samenwerking met de Landinrichtingscommissie. Op deze bijeenkomsten zal het doel van de MER en de inhoud van de startnotitie worden toegelicht.

De voorlichtingsbijeenkomsten vinden plaats:

op 15 mei 1995, in de Schakel te Nijkerk, aanvang 14.00 uur;

op 15 mei 1995, in de Schakel te Nijkerk, aanvang 20.00 uur.

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij het secretariaat van de Landinrichtingscommissie te Nijkerk-Putten, tel. 05758-1977 of bij de heer Teijgeler, provincie Gelderland, tel. 085-599563. *Arnhem, 21 april 1995 - nr. RG95.6714-RWG425.*

*Gedeputeerde Staten van Gelderland,
dr. J. C. Terlouw, voorzitter.
drs. C. P. A. G. Crasborn, griffier.*

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Landinrichtingscommissie Nijkerk-Putten

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland

Besluit: vaststelling landinrichtingsplan ingevolge artikel 81 van de landinrichtingswet

Categorie Besluit m.e.r.: 9.2

Activiteit: De voorgenomen activiteit betreft de uitvoering van landinrichting in het gebied Nijkerk-Putten (oppervlakte ca. 5000 ha), gelegen in beide gemeentes.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 12 mei 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 3 juli 1995

Bijzonderheden: Het betreft een herinrichting in een gebied met sterk verschillende landschapstypen. Grote delen van het plangebied behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur. Het studiegebied Nijkerk-Putten is onderwerp geweest van een onderzoek naar maatregelen met positieve milieu-effecten; landinrichting en milieu: Een schone taak (oktober 1993).

Samenstelling van de werkgroep:

ir. H.F.M. Aarts

dr. A. Barendregt

ing. P.F.J. Brandsen

ir. P. van Duursen (voorzitter)

ir. J.A. Lörzing

Secretaris van de werkgroep: ir. R.I. Seijffers

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	950606	G.J. Overdijkink	Nijkerk	950614
2.	950601	De Vlinderstichting	Wageningen	950614
3.	950614	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	950622
4.	950612	J.J. Loseman-v.d.Geest	Hoevelaken	950622